

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 134 (2021)

Rubrik: Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 05.05.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Societad Retorumantscha
Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport dal chauredatur per la perioda
dal 1. da schaner 2020 fin ils 31 da december 2020

1. Redacziun e publicaziun DRG
 - 1.1. Stab da redacziun
 - 1.2. Redacziun
 - 1.3. Publicaziun
 - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
 - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlhas per la redacziun
 - 1.4.2. Controlla da citats
 - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
 - 1.5. Index tudestg dal tom 14
 - 1.6. Impaginaziun dals fascichels
 - 1.7. Spediziun dals fascichels
 - 1.8. Abunents dal DRG (31-12-2016 – 31-12-2020)
 - 1.9. Consultaziun DRG-online
2. Infrastructura
 - 2.1. Cartoteca maistra
 - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
 - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
 - 2.2. Biblioteca
 - 2.2.1. Biblioteca electronica
 - 2.2.2. Liar cudeschs
 - 2.3. Fototeca
 - 2.3.1. Stadi actual
 - 2.3.2. Scolaziun
 - 2.4. Dicziunari ed EED
 - 2.4.1. Apparats ed infrastruttura tecnica
 - 2.4.2. Programmaziun e support
 - 2.4.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal tom 14 dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)»
 - 2.4.4. Project «Finalisaziun ed optimaziun dal DRG-online»
 - 2.4.5. Project «Amplificaziuns tecnicass dal DRG-online»
 - 2.4.6. Project «Remplazzament da las bancas da datas FileMaker»
3. Forzas auxiliaras, praticantas e praticants
4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs, project
 - 4.1. Annalas 133 (2020)
 - 4.1.1. Impaginaziun
 - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
 - 4.1.3. Bibliografia
 - 4.1.4. Sustegns
 - 4.2. Bibliografia Vox Romanica
 - 4.3. Romanica Rætica 23

-
- 4.4. Publicaziun da l'ASSUS «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)»
 - 4.5. Romanica Rætica online
 - 4.6. Cumissiun da nomenclatura
 - 4.7. Curatorium Vox Romanica
 - 5. Relaziuns publicas
 - 5.1. Visitas
 - 5.2. Infurmaziuns
 - 5.3. Occurrenza
 - 5.4. Facebook
 - 5.5. Medias (radio, gasettas, periodicas, internet)
 - 5.5.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG e da l'ovra DRG
 - 5.5.2. Publicaziuns sin la pagina d'internet Latabla
 - 5.5.3. Purtret dal chauredatur dal DRG en il Migros-Magazin
 - 5.5.4. Contribuziun «Empernaivel gnervusa» avant la projecziun dal film» en l'emissiun «Actualitad da la saira»
 - 5.5.5. Referat per l'Uniun da las Rumantschas e dals Rumantschs en la Bassa
 - 5.5.6. Preschentaziun dals fascichels
 - 5.5.7. Publicaziun da l'ASSUS «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)»
 - 5.5.8. Romanica Rætica 23
 - 5.5.9. Preschentaziun da las Annalas 133 (2020)
 - 5.6. Regals
 - 5.6.1. Regals a la biblioteca
 - 5.6.2. Regals a l'archiv da la Societad Retorumantscha
 - 5.7. Referats, publicaziuns
 - 6. Instanzas
 - 6.1. Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS)
 - 6.2. Chantun Grischun
 - 6.3. Cumissiun filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2020 diesch persunas en plazza permanenta: Carli Tomaschett, chauredatur 100%, Ursin Lutz, redatur 100%, Silvana Derungs, redatura 60%, Annetta Janka-Zini, redatura 90% (davent dal 1. da matg 40%), Michele Luigi Badilatti, redatur 100%, Juliana Tschuor, documentalista 70%, Andri Casanova, documentalist 40%, Manfred Veraguth, documentalist 40%, Alexa Pelican, assistenta da redacziun 60%, e Brida Sac, assistenta da redacziun 60%.

1.2. Redacziun

Stgatlàs	Chavazzins	Red.
371e	MISTER I – MISTRAR	(To.)
372e	MITIC – MITIGANT	(Ba.)
372f	MITIGAR – MITIGONZA	(Lz.)
372g	MITIMUSC – MITRAILLEUSA, MITUS	(Ba.)
372h	MIZZA – MOBILIA, MOBING	(Lz.)
373d	MÖD – MODA	(De.)
374.1c	MOLEST – MOLLE	(Ba.)

1.3. Publicaziun

L'entschatta da favrer avain nus publitgà l'ultim fascichel dal tom 14 dal DRG, il numer 192 cun ils chavazzins *mina II – mindramainta* (paginas 769–808) ed ils indices (paginas 809–877). Ensemen cun il fascichel avain nus tramess a las abunentas ed als abunents ina circulara per laschar liar il tom 14.

La fin d'october avain nus publitgà il fascichel dubel 193/194 cun ils chavazzins *minecla – mirar I*. Els occupan las paginas 1–128 dal tom 15.

Dapi il december 2018 èn ils toms 1–13 dal DRG online. Quest onn avain nus agiuntà a la publicaziun online il fascichel dubel 180/181 cun ils chavazzins *medi I – melistuc* (paginas 1–128 dal tom 14).

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlàs per la redacziun

Svetlana Munderich ed Angelica Blumenthal han preparà mintgamai per part la stgatlà 400 cun cumpletter il material dal questunari Melcher/Pult. Senza cumpletter il material dal questunari Melcher/Pult ha Ralf Beer preparà la stgatlà 401. Plinavant ha Angelica Blumenthal amplifitgà la preparaziun da la stgatlà 374.2. Guarda er alinea 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Pelican e Brida Sac han controllà ils ms. *miseria – mistella* (To. 371a), *mister I – mistrar* (To. 371b) e *mizguogl – mobile II, mobing* (Lz. 372a), impundend 107 uras per questa lavur.

1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits

Per questas correcturas han impundì il chauredatur 274 uras, Ursin Lutz 51 uras, Silvana Derungs 61 uras e Michele Luigi Badilatti 94 uras.

1.5. Index tudestg dal tom 14

L'avust avain nus laschè liar l'index tudestg dal tom 14 dal DRG. L'index è vegnì redigì da la praticanta Angelica Blumenthal.

1.6. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel 192 (paginas 769–879 dal tom 14) e dal fascichel dubel 193/194 (paginas 1–128 dal tom 15) ha fatg Alexa Pelican en il temp da 127 uras da lavur.

1.7. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel 192 e dal fascichel dubel 193/194 sco era la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.8. Abunents dal DRG (31-12-2016 – 31-12-2020)

onn	numer da l'ultim fascichel	fascichels cun quint		toms cun quint	abunaments gratuits		total abunents
		Svizra	exteriur		barat	gratuit	
2016	184/185	325	115	20	11	63	534
2017	186/187	318	113	20	11	55	517
2018	188/189	316	102	20	11	61	510
2019	190/191	304	101	19	12	56	492
2020	193/194	279	100	18	12	43	452

1.9. Consultaziun DRG-online

Quest onn hai dà 20'086 access individuals al DRG-online. En il rom da questas consultaziuns èn vegnids averts 36'533 artitgels, 9'550 giadas èsi vegnì fatg retschertgas en il text integral.

2. Infrastructura

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 42'248 excerpts da las suandantas ovras: Ann. 131 (368 cedels), BADEL, Tinnitus (143 cedels), BISCHOFF / ARQUINT, Emil (561 cedels), Maschina de cuser (316 cedels), TUOR, Ponn (362 cedels), HENDRY, Tuj. (107 cedels), KLAINGUTI, Sulvèr (795 cedels), CANDINAS, Maria (2'317 cedels), CANDINAS, Famiglia (1'250 cedels), CAPEDER, Veta (472 cedels), SPESCHA, Dis (270 cedels), PEER, Hannes (5'506 cedels), Ms. Medizib. Eb. 18./19. Jh. (461 cedels), VINAON, Inschin (309 cedels), DA SALE App. (166 cedels), Missiun evang. 1845 (1'250 cedels), MEYER, Tavellöz

(251 cedels), Pelegrin (3'418 cedels), Cud. de pol. 1873 (320 cedels), Doctr. Surm. 1921 (981 cedels), CANDINAS, Rendida (530 cedels), CANDINAS, Sulegl. (610 cedels), SIEVI, Laax (338 cedels), LERGIER, Mugrins (2'894 cedels), CADUFF, Tschien (203 cedels), CANDINAS, Orva (208 cedels), CANDINAS, Raccolta (746 cedels), DEPLAZES, Termagls (1'169 cedels), WENZIN, Leg. (292 cedels), VRom. 78, W. Eichenhofer (183 cedels), excerpts occasionals or da differentas periodicas (LQ, Gas. Rom., Cal. Rom. etc.; 15'452 cedels). Il dumber total d'excerpts electronics importa 328'109 endataziuns.

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican ha impundì 39 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 2'968 sin 196'806 endataziuns.

2.2. Biblioteca

2.2.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 3'955 endataziuns, da 52'467 sin 56'422, quel da las scursanidas da litteratura per 39 titels, da 4'039 sin 4'078, e quel da las materias per 3'581 endataziuns, da 30'547 sin 34'128.

2.2.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodicas e collecziuns vegnan liads regularmain. Mintg'onni fai era da basegn da reliar e reparar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.2.3. Regals a la biblioteca

Guarda alinea 5.6.1.

2.3. Fototeca

2.3.1. Stadi actual

Quest onn avain nus integrà mo singulas fotografias en nossa fototeca. Actualmain cuntegna la fototeca 30'642 endataziuns. Nus avain oravant tut lavurà per la nova fototeca online ch'è pronta l'onn 2021. Plinavant avain nus prendì a mauns la reinventarisaziun da nossas collecziuns tenor il standard d'archiv ISAD-G. En quest connex avain nus realisà in project communabel cun l'Archiv dal stadi dal Grischun (AstGR): Nus avain reinventarisà e pachetà da nov las plattas da vaider da la collecziun Meisser dal AstGR e fatg la concordanza cun nossa collecziun Meisser. I sa tracta dad ina collecziun da circa 11'000 fotografias. Ultra da quai è la collecziun Zeller vegnida reinventarisada, pachetada e scannada da nov.

2.3.2. Scolaziun

Ils 4 da mars ha noss documentalist Andri Casanova frequentà il workshop «Digitalisierung von fotografischen Dokumenten», organisà da la Memoriav e da la «Fotostiftung Schweiz» a Winterthur.

2.4. Dicziunari ed EED

2.4.1. Apparats ed infrastruttura tecnica

En il fratemp ha nossa infrastruttura electronica cuntanschì ina qualitat ed ina stabilitad che na pretenda strusch pli intervenziuns da nossa vart. Suentar che noss copiader grond cun funcziun da stampar e scannar (Canon iR 3225) è stà en funcziun permanenta durant circa 10 onns ha el stuì vegnir remplazzà quest onn cun ina versiun pli moderna (Canon iR Advance C5535). Era noss scanner per registrar documents or da la fototeca en resoluziun auta ha stuì vegnir remplazzà, da nov surpiglia in Epson Perfection V850 Pro quest pensum.

2.4.2. Programmaziun e support

Per meglieraments punctuals da noss programs sviluppads da la fatschenta edp-services ag a Kriens avain nus fatg in abunament da support tar quella fatschenta.

2.4.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal tom 14 dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)»

Il december 2018 avain nus mess online ils toms 1–13 dal DRG. Sco cumplettaziun da quest project avain nus retrodigitalisà las parts dal tom 14 dal DRG che n'eran betg vegnidas redigidas cun il nov sistem da redacziun dal DRG, quai sut l'egida dal «Kompetenzzentrum für elektronische Erschliessungs- und Publikationsverfahren in den Geisteswissenschaften» da l'Universitad da Trier (Germania). Per quest project ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) concedì in credit dad 8'829.– francs (brev dals 18 da settember 2018). Ils custs totals per realisar il project han muntà a 6'937.25 francs. Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per sia bainvulientscha e ses grond sustegn.

2.4.4. Project «Finalisaziun ed optimaziun dal DRG-online»

Il pass online cun ils emprims 13 toms dal DRG è succedì exclusivamain cun artitgels retrodigitalisads e preparads tecnicamain per quest intent dal «Kompetenzzentrum für elektronische Erschliessungs- und Publikationsverfahren in den Geisteswissenschaften» da l'Universitad da Trier (Germania). Per pudair metter online er ils artitgels redigids cun il nov sistem da redacziun dal DRG ha la plattafurma dal DRG-online stuì vegnir adattada. Plinavant è il DRG-online vegnì amplifitgà cun ulteriuras pussaivladads da retschertga. Per realisar quest project ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) concedì in import da 22'000.– francs (brev dals 18 da settember 2018). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per ses grond sustegn.

2.4.5. Project «Amplificaziuns tecnicas dal DRG-online»

Il DRG-online è sa cumprovà e vegn duvrà savens. Il diever sa definescha il pli fitg sur las pussaivladads da retschertga. Per quest motiv èn quellas vegnidas extendidas, p. ex. cun includer las infurmaziuns ord ils indices a la fin da mintga

tom dal DRG. Era l'identificaziun automatica dals numerus renviaments da sinonims en ils singuls artitgels dal DRG è vegnida meglierada e pussibilitescha da chattar pli spert ils artitgels giavischads. Ultra da quai è vegnidas fatgas amplificaziuns per optimar la cumpatibilitad dal sistem da redacziun cun il DRG-online. Quest project è vegnì realisà cun in import da 30'690.– francs, concedì da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) per quest intent (brev dals 30 d'avrigl 2019). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per sia bainvulientscha e ses grond sustegn.

2.4.6. Project «Remplazzament da las bancas da datas FileMaker»

Numerusas cartotecas e registers en l'Institut dal DRG èn vegnids endatads en bancas da datas FileMaker ils onns 1990. Per motivs da cumpatibilitad cun il sistem da redacziun ed il DRG-online èn quellas bancas da datas vegnidas remplazzadas ed adattadas al standard SQL. Il project è vegnì realisà cun in import da 20'460.– francs, concedì da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) per quest intent (brev dals 30 d'avrigl 2019). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per ses grond sustegn.

3. Forzas auxiliaras, praticantas e praticants

Angelica Blumenthal ha lavurà tar nus l'entir onn 2020 cun in pensum cumplain. Ella ha excerptà al computer ils cudeschs BISCHOFF/ARQUINT, Emil, TUOR, Ponn, CAPEDER, Veta, KLAINGUTI, Sulvèr, Maschina de cuser, PEER, Hannes, SPESCHA, Dis, HENDRY, Tuj., DA SALE App., VRom. 78 e Cud. de pol. 1873 e numerus artitgels or da differentas periodicas. Plinavant ha ella deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasionals e per part ils excerpts dals cudeschs TUOR, Ponn, Maschina de cuser, BISCHOFF/ARQUINT, Emil, CANDINAS, Famiglia, CANDINAS, Maria, CAPEDER, Veta, SPESCHA, Dis, CANDINAS, Rendida, CANDINAS, Sulegl. e LERGIER, Mugrins. Ultra da quai ha ella redigì l'index tudestg dal tom 14 dal DRG e preparà stgatlus per la redacziun. Ella ha era nudà en il text «Act de Mediatiun faitg tras igl emprim Consul della Republica franzosa denter las parts, che dividen la Svizzera» la concordanza da las paginas cun la versiun tudestga respectivamain franzosa dal text, plinavant en il cudesch GAUDENZ, Algord. la concordanza cun las versiuns tudestgas d'ina part da las istorgias curtas en GAUDENZ, Landarzt. Guarda er alineas 1.4.1., 1.5., 4.1.3. e 4.2.

Leo Tuor ha lavurà tar nus in di e mez per emna ils mais da schaner, favrer, avrigl, matg e december, dus dis per emna ils mais da mars, zercladur, fanadur, avust, october e november ed in di per emna il mais da settember. El ha tschertgà en las retschas Pelegrin, Cal. Rom., Cal. Gi e Vusch mats artitgels relevants per la lavur da redacziun e surdà quels per excerptar. Plinavant ha el identifitgà differents pseudonims en las retschas Pelegrin e Cal. Rom. ed ordinà relaschs.

Svetlana Munderich, studenta da plurilinguitad cun opziun rumantsch a l'Universitad da Friburg, ha fatg tar nus in praticum dals 13 da schaner fin ils 10

da favrer. Nus avain preschentà ad ella la documentaziun da noss institut e dà invista en la lavur da redacziun dal DRG. Ella ha excerptà al computer per part il cudesch CANDINAS, Maria, attribuì als excerpts ils chavazzins per deponer ils excerpts en la cartoteca maistra ed era deponì quels en la cartoteca maistra. Plinavant ha ella preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda er alinea 1.4.1.

Flurin Monn ha lavurà tar nus in di per emna ils mais da mars, avrigl e matg, dus dis per emna ils mais da zercladur e settember, trais dis per emna il mais da fanadur e l'entir mais d'avust. El ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasionals e per part ils excerpts dals cudeschs BISCHOFF/ARQUINT, Emil, BADEL, Tinnitus, TUOR, Ponn, Maschina de cuser, PEER, Hannes, CANDINAS, Maria, CANDINAS, Famiglia, VINAVON, Inschin e KLAINGUTI, Sulvèr. Plinavant ha el nudà en il cudesch «Die Evangelische Mission. Ein Ruf an das Christenvolk» la concordanza da las paginas cun la translaziun rumantscha Missiun evang. 1845. Ultra da quai ha el excerptà al computer ils cudeschs CANDINAS, Famiglia, VINAVON, Inschin, MEYER, Tavellöz, CANDINAS, Rendida, CANDINAS, Raccolta, CADUFF, Tschien e DEPLAZES, Termagls. El ha era scannà las fotografias da la collecziun Zeller, dals albums Protecziun da la patria e da la collecziun Curschellas. Plinavant ha el fatg lavurs generalas da controlla per la biblioteca.

Pierrin Caminada ha lavurà tar nus in di per emna ils mais matg fin december. El ha fatg lavurs generalas da biblioteca.

Ralf Beer ha lavurà tar nus cun in mez pensum ils mais fanadur fin december. El ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasionals e per part ils excerpts dals cudeschs MEYER, Tavellöz, Missiun evang. 1845, LERGIER, Mugrins, CANDINAS, Raccolta, DEPLAZES, Termagls, BERTHER, Selva e Doctr. Surm. 1921. Plinavant ha el excerptà al computer ils cudeschs CANDINAS, Sulegl. e CARATSCH, Cristiaun. Ultra da quai ha el preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda er alinea 1.4.1.

4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs, project

4.1. Annalas 133 (2020)

4.1.1. Impaginaziun

Brida Sac ha impaginà las 260 paginas, impundend per quai 133 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

Las Annalas 133 avain nus tramess a las abunentas ed als abunents la fin da settember. La spediziun e la controlla dals pajaments han fatg nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 133 (2020) cun sustegn dad Angelica Blumenthal.

4.1.4. Sustegns

La partiziun Promoziun da la cultura dal Grischun ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 133 cun ina contribuziun da 10'000.– francs, la Lia Rumantscha ha contribuì in import da 7'000.– francs e l'Academia svizra da sciences umanas e socialas (ASSUS) in import da 10'000.– francs. A tuttas trais donaturas engraziain nus grondamain per lur impurtantas contribuziuns per pudair publitgar las Annalas.

4.2. Bibliografia Vox Romanica

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per la Vox Romanica 79 (2020) cun sustegn dad Angelica Blumenthal.

4.3. Romanica Rætica 23

Il zercladur è cumparida la Romanica Rætica 23. Ella ha il titel «Elemaints d'una grammatica cumparatistica dal rumantsch – idioms e rumantsch grischun». Autur dal cudesch è il romanist dr. Jachen Curdin Arquint. L'ovra è vegnida preschentada ils 25 da settember a Cuira cun in referat dal romanist Dumenic Andry. Pervi d'in accident n'ha l'autur betg pudì esser preschent. Guarda er alinea 5.5.8.

4.4. Publicaziun da l'ASSUS «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)»

L'entschatta da fanadur ha l'Academia svizra da sciences umanas e socialas (ASSUS) publitgà en sia retscha «Swiss Academies Reports», vol. 15, nr. 2, il tractat da noss redactor Ursin Lutz cun il titel «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)». Guarda er alinea 5.5.7.

4.5. Romanica Rætica online

La fin d'avust avain nus mess online sin il portal e-periodica ils emprims 22 toms da la retscha Romanica Rætica. Quests toms, edids da la Societad Retorumantscha, cumpiglian publicaziuns dals onns 1977–2016. La digitalisaziun e publicaziun online dals singuls toms è vegnida realisada en collavuraziun cun il «DigiCenter» da la biblioteca da la Scola politecnica federala a Turitg (SPF). Dus terzs dals custs totals da 9'822.30 francs ha la biblioteca da la SPF surpiglià, in terz, pia in import da 3'274.10 francs, è à a quint da la Societad Retorumantscha. Davart da l'Institut dal DRG è il project vegnì manà da noss documentalist Andri Casanova.

4.6. Cumissiun da nomenclatura

Carli Tomaschett, Annetta Janka-Zini e Michele Luigi Badilatti èn commembers da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun. Els èn stads occupads 30 uras cun lavurs da controlla vi da glistas da nums locals. Plinavant èn tuts trais sa participads a la seduta da la cumissiun (president Armin Oswald) dals 28 d'october 2020.

4.7. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Carli Tomaschett impundì 40 uras per lavurs administrativas, contabilitad e pajaments.

5. Relaziuns publicas

5.1. Visitas

Pervi dal virus corona han mo paucas persunas visità noss institut per prender invista da sia ritga documentaziun e da nossa lavur.

Ils 12 da favrer ha Franca Hess, studenta da tudestg e da scienza da medias a l'Universitad da Basilea, fatg ina visita a noss institut per sa laschar orientar davart la documentaziun da noss institut e nossa lavur e cunzunt davart la cartoteca maistra ed il questunari Melcher/Pult. Nossa praticanta Angelica Blumenthal ha dà scleriment.

Ils 7 da matg han quatter studentas e students visità noss institut en il rom dal seminari «Introducziun a la linguistica diacronica rumantscha» da l'Universitad da Turitg, manà da noss redactur Ursin Lutz. Ensemen cun noss documentalist Andri Casanova ha el preschentà noss institut, sia documentaziun e nossa lavur.

Ils 11 da november ha dunna Noemi Daugaard, la successura da dunna Manuela Cimeli en il secretariat general da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) e manadra dal secretariat da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS, visità noss institut. Il charedactur Carli Tomaschett ed ils documentalists Andri Casanova e Manfred Veraguth l'han preschentà noss institut e nossa lavur.

5.2. Infurmaziuns

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit a 97 persunas, impundend per quai 66 uras.

5.3. Occurrenza

Ils 26 ed ils 29 da schaner è vegnì mussà als 55avels Dis da film da Soloturn il film da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) cun il titel «Made in China – la digitalisaziun dal Dicziunari Rumantsch Grischun», emess l'emprima giada il december 2018. Da la squadra dal DRG èn Carli Tomaschett, Ursin Lutz, Silvana Derungs e Michele Luigi Badilatti stads preschents ils 26 da schaner a Soloturn. Avant il film han la reschissura Bertilla Giossi ed il protagonist dal film Ursin Lutz dà curtamain scleriment sin tribuna. Guarda er alinea 5.5.4.

5.4. Facebook

Dapi diesch onns ha l'Institut dal DRG ina pagina da fans sin facebook. Ursin Lutz, Silvana Derungs ed Annetta Janka-Zini preschentan dapi il cumenzament dal 2012 regularmain trovaglias dal DRG; en successiun libra mussan els cedels d'excerpts, maletgs, fotografias e plets cun commentaris. La plattafurma permetta al DRG da cuntanscher in nov public e da render attent ad arranschaments e publicaziuns. Enfin la fin da l'onni aveva il DRG 770 fans sin facebook.

5.5. Medias (radio, gasettas, periodicas, internet)

5.5.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG e da l'ovra DRG

En il supplement «Bildn und forschen», agiuntà a las gasettas «Südostschweiz» e «Bündner Tagblatt» dals 12 da mars 2020 respectivamain dals 22 d'october 2020, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain sin las paginas 18 e 25 respectivamain 20 e 31.

En l'emissiun da radio «Actual la damaun» da Radiotelevision Svizra Rumantscha (RTR) dals 15 d'avrigl èn vegnidas emessas las suandantas contribuziuns davart il tom 14 dal DRG: «Dicziunari Rumantsch Grischun: Nua/co vegnan ils cudeschs liads?», «Pertge abunar, sche tut è online?» e «Il novischem tom 'M'».

En la newsletter da la pagina d'internet Latabla dals 9 d'october è l'ovra Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG) vegnida preschentada curtamain.

5.5.2. Publicaziuns sin la pagina d'internet Latabla

Sin la pagina d'internet latabla.ch avain nus publicà ils suandants texts: Annetta Janka-Zini: «5 sorts da naiv» (15 da schaner); Silvana Derungs: «5 plets per ponderar» (19 da favrer); «5 plets en pli per ponderar» (18 da mars); «5 malesers maligns» (15 d'avrigl); «5 mals magari mals» (13 da matg); «5 giadas in chazzer cunfar» (16 da zercladur); «5 fritgs fauss» (15 da fanadur); «5 giadas ir ad in ir» (26 d'avust); «5 puncts che fan vegnir» (23 da settember); «5 colurs confusas» (14 d'october); «5 funky facts dal fascichel» (17 da november); «5 dumondas dal diavel» (16 da december).

5.5.3. Purtret dal chauredatur dal DRG en il Migros-Magazin

En il Migros-Magazin 5/2020, 10–13 è cumparì in purtret dal chauredatur dal DRG Carli Tomaschett cun il titel «Drei Jahre für ein einziges Verb».

5.5.4. Contribuziun «Empernaivel gnervusa» avant la projecziun dal film» en l'emissiun «Actualitad da la saira»

En l'emissiun da radio «Actualitad da la saira» da Radiotelevision Svizra Rumantscha (RTR) dals 28 da schaner è vegnida emessa ina contribuziun davart ils 55avelis Dis da film da Soloturn e la preschentaziun dal film «Made in China – la digitalisaziun dal Dicziunari Rumantsch Grischun». En la contribuziun cun il titel «Empernaivel gnervusa» avant la projecziun dal film» han la reschissura Bertilla Giossi ed il protagonist dal film Ursin Lutz relatà davart il temp da filmar en China e lur impressiuns als Dis da film da Soloturn.

5.5.5. Referat per l'Uniun da las Rumantschas e dals Rumantschs en la Bassa

Davart il referat dad Ursin Lutz e Michele Luigi Badilatti ils 27 da favrer a chaschun da l'Inscunter Interrumantsch, organisà da l'Uniun da las Rumantschas e dals Rumantschs en la Bassa (URB) a Turitg, èsi vegnì rapportà en LQ, 2020, 35, 2.1 («DRG e 'Da Lombris'»). Guarda er alineas 5.7.

5.5.6. Preschentaziun dals fascichels

Uorschla Natalia Caprez Brülhart ha preschentà il fascichel 192 en LQ. 2020, 51, 9.1–5 cun il titel «Il 'Traideschin' dal DRG».

Il fascichel dubel 193/194 è vegnì preschentà dad Arnold Spescha en LQ. 2020, 228, 2.2–5 cun il titel «Mellis muntadas muossan in mund marviglius» e da Jano Felice Pajarola en SO. 2020, 302 e BT. 2020, 302, mintgamai sin la pagina 7.1–5, cun il titel «Bischofsziegen und Vogelnestgucker».

5.5.7. Publicaziun da l'ASSUS «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)»

La publicaziun da l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) cun il titel «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)», in tractat or da la plima da noss redactur Ursin Lutz, è vegnida preschentada curta-main en la circulara electronica mensila (ediziun fanadur 2020) da l'ASSUS («Das «Meum Scret» des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)»).

5.5.8. Romanica Rætica 23

Contribuziuns davart la Romanica Rætica 23 e la preschentaziun da quella ils 25 da settember a Cuir èn cumparidas en: Posta Ladina 2020, 103, 8.1–3 («As rumanzar cun üna grammatica»); LQ. 2020, 176, 2.1 («Arquint ed FMR»); LQ. 2020, 180, 12.1–3 («As rumanzar cun üna grammatica»). Esther Krättli ha preschentà la Romanica Rætica 23 en ina contribuziun cun il titel «Co din ins? – Nua din ins?» sco part da l'emissiun da radio «Ura culturala» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 29 d'avust.

5.5.9. Preschentaziun da las Annalas 133 (2020)

Jano Felice Pajarola ha preschentà las Annalas 133 en SO. e BT. 2020, 269, 10.2–5 cun il titel «Bärtige Damen und verlorene Drachen», Esther Krättli en l'emissiun da radio «Ura culturala» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 5 da december.

5.6. Regals

5.6.1. Regals a la biblioteca

Nus retschavain mintg'onn ina gronda quantad da cudeschs, brochuras, artitgels (separats) euv. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch'i na sa tracta betg da dublettas e triplettas. Quellas dain nus vinavant a studentas e students u ad autras persunas interessadas u las barattain per tittels che ans mancan. Quest onn avain nus retschavì var 160 exemplars. Ils meds d'instrucziun rumantschs metta l'Uffizi per la scola populara ed il sport a disposiziun a noss institut. Iso Camartin, Gerold Giger, Leo Tuor e Michele Luigi Badiatti han regalà in dumber pli grond da cudeschs, separats ed autras scrittiras.

5.6.2. Regals a l'archiv da la Societad Retorumantscha

Gian A. Melcher, in biadi da l'emprim redactur dal DRG, Florian Melcher, ha regalà a l'IDRG differents documents da ses tat, tranter auter manuscrits da stampats e carnets cun excerpts/transcripziuns. Plinavant ha el surdà digitalisats

da fotografias da ses tat. Quests documents zunt prezius per l'institut survegnan plaz en l'archiv da la Societad Retorumantscha.

5.7. Referats, publicaziuns

Carli Tomaschett:

- *Das nationale Wörterbuch des Rätoromanischen – eine Schatzkammer der rätoromanischen Sprache und der alpinen Kultur*. Referat per il Rotary Club Flawil ils 24 da schaner a Flawil.

Ursin Lutz:

- *Introducziun a la linguistica diacronica rumantscha*. Seminari a l'Universitad da Turitg, semester da primavaira 2020.
- *Dicziunari Rumantsch Grischun – Der lange Weg zur Retrodigitalisierung und zur Online-Publikation*. – En: Schweizerische Akademie der Geistes- und Sozialwissenschaften. Swiss Academies Reports. Vol. 15, Nr. 1, Bern 2020. Pag. 79–102.
- *Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)*. Schweizerische Akademie der Geistes- und Sozialwissenschaften. Swiss Academies Reports. Vol. 15, Nr. 2, Bern 2020.

Ursin Lutz, Michele Luigi Badilatti:

- *Il Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG) ed il DRG-online: sfidas e perspectivas*. Referat per l'Uniun da las Rumantschas e dals Rumantschs en la Bassa (URB) a chaschun da l'Inscunter Interrumantsch ils 27 da favrer a Turitg.

Michele Luigi Badilatti:

- *Las chanzuns manuscrittas da Gion Casper Collenberg (1733–1792)*. – En: Annalas 133 (2020), 69–105.

Silvana Derungs:

- *In cudesch per <vegnir nauagiu>. La publicaziun <Cuntradas imaginarias> da Walter Rosselli*. – En: LQ, 2020, 66, 2.2–5.
- *schlc., schar., pass., comm. a b. e s.* – En: LQ, 2020, 70, 20.1–3.
- *<Las buobas vegnan sur ils culms>. Il cudesch <La feglia dal fraissen> tementa, tschiffa e chatscha*. – En: LQ, 2020, 226, 2.1–5.
- *Ils ultims plets. Ina tura casuala tras las diesch ultimas lingias da prosa rumantscha*. – En: Litteratura 39 (2020), 115–125.
- *Ils nimrods rumantschs*. Recensiun dal cudesch *Rumantsch e latin da chatscha*. – En: Litteratura 39 (2020), 143.

Manfred Veraguth:

- *Sils fastitgs dil teater ellas Treis Ligias*. – En: Mitteilungen 20 (2020). Kulturforschung Graubünden, 20–23.
- *100 onns Calender Per mintga gi: La <biala tuor romontscha> stat aunc adina*. – En: Cal. Gi 2021, 57–65.

- *100 onns Calender Per mintga gi: Ils redactors.* – En: Cal. Gi 2021, 66–89.
- *Igl examen da fladar. Cuort toc humoristic per duas persunas.* – En: Cal. Gi 2021, 142–148.
- *«En ina mesa ura er' il vitg ina mar de fug». Ils barschaments a Riein da 1879 e 1880.* – En: Cal. Gi 2021, 158–174.
- *«Sch'ins vul contonscher enzatgei en la veta, ha ei num luvrar». En memoria da Martin Bundi-Mittner (1932–2020).* – En: Cal. Gi 2021, 272–280.
- *Ils suitgers e lur muntada culturala per nossa regiun.* – En: Cal. Gi 2021, 348–355.

6. Instanzas

6.1. Academia svizra da ciencias humanas e socialas (ASSUS)

Per l'onn 2020 ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'125'348.– francs (brev dals 25 da settember 2019). Nus essan fitg engraziavels a l'ASSUS ed a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

Plinavant ha la cumissiun concedì la summa da 70'444.– francs per licenzas e per ils custs da manaschi regulars chaschunads da l'elavuraziun electronica da datas (EED) en l'Institut dal DRG sco era per ils custs da hosting dal DRG-online (brev dals 25 da settember 2019). Quests custs resultan onn per onn suenter avair terminà il project «Digitales Wörtermuseum» (2010–2014) respectivamain il project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)» (2015–2018). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per quest import dad immensa impurtanza per pudair lavurar en l'Institut dal DRG cun in'infrastructura tecnica professiunala che funcziuna senza incaps e garanteschas la lavur da perscrutaziun sin basa tecnica era per il futur. Plinavant garanteschas quest import l'access permanent al DRG-online.

La cumissiun ha era concedì la summa da 3'000.– francs per praticums en l'Institut dal DRG (brev dals 25 da settember 2019). Quels praticums gidan a far la punt per la recrutaziun da forzas scientificas per noss institut. In cordial engraziament era per quest import.

Ultra da quai ha la cumissiun concedì la summa da 110'000.– francs per finanzia in piazza per forzas giuvnas en la redacziun dal DRG per l'onn 2020 (brev dals 30 d'avrigl 2019). Questa piazza ans pussibilitescha da promover forzas giuvnas en vista a la squadra da redacziun dal futur. In grond engraziament per quest import da gronda impurtanza per il futur dal DRG. Guarda er alineas 3.

Guarda er alineas 2.4.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal tom 14 dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)», 2.4.4. Project «Finalisaziun ed optimaziun dal DRG-online», 2.4.5. Project «Amplificaziuns tecnicas dal DRG-online» e 2.4.6. Project «Remplazzament da las bancas da datas FileMaker».

Prof. dr. Federica Diémoz, la presidenta da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS dapi il 1. da schaner 2019, è morta ils 19 d'avust 2019 en consequenza da cancer (guarda er il rapport annual 2019). Ses successur è prof. dr. Michele Loporcaro. El ha cumenzà sia nova funcziun il 1. da schaner 2020.

Dr. Manuela Cimeli dal secretariat da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals ha bandunà l'ASSUS la fin da zercladur per enchaminar ina nova via professiunala. Nus engraziain a dr. Manuela Cimeli per sia gronda bainvulientscha e ses immens sustegn a favur da noss institut durant ses temp d'uffizi (1. d'avrigl 2010 fin ils 30 da zercladur 2020). Sia successura è dunna Noemi Daugaard. Ella ha cumenzà sia nova funcziun il 1. d'avust 2020.

6.2. Chantun Grischun

Sco gia ils onns 2011–2019 ha il chantun Grischun dà a la Societad Retoruman-tscha ina contribuziun annuala da 125'000.– francs. Nus engraziain al chantun Grischun per sia bainvulientscha, ses grond sustegn e sia contribuziun annuala da gronda impurtanza per il funcziunament da noss institut.

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha fatg sia 142avla sesida sonda, ils 8 da favrer 2020, en las localitads dal DRG. La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Matthias Grünert (president), prof. dr. Georges Darms, dr. Hans-Peter Ehrliholzer, Marianna Blöchlinger-Spescha, dr. Felix Giger e Kuno Widmer, ha prestà era quest onn.

Cuira, ils 31 da december 2020

Institut dal DRG

Carli Tomaschett, Ursin Lutz, Silvana Derungs, Annetta Janka-Zini, Michele Luigi Badilatti, Andri Casanova, Manfred Veraguth, Juliana Tschuor, Alexa Pelican, Brida Sac

